

Jaarrapportage 2011

WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

werkdocumenten

wot

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WAGENINGENUR

For quality of life

Jaarrapportage 2011

De reeks 'Werkdocumenten' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu). De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van de WOT Natuur & Milieu verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die onderzoek uitvoeren in opdracht van de WOT Natuur & Milieu. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd.

Dit werkdocument is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de WOT Natuur & Milieu.

WOT-werkdocument **289** is het resultaat van een onderzoeksopdracht van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I). Dit onderzoeksrapport draagt bij aan de kennis die verwerkt wordt in meer beleidsgerichte publicaties zoals Balans voor de Leefomgeving en Thematische Verkenningen.

Jaarrapportage 2011

WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

Werkdocument 289

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, februari 2012

©2012 **Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu**

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl

---

De reeks WOt-werkdocumenten is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit werkdocument is verkrijgbaar bij het secretariaat. **Het document is ook te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl.**

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Woord vooraf

In 2011 is de Uitvoeringsovereenkomst WOT Natuur & Milieu vernieuwd. Hierin zijn de voorwaarden vastgelegd, die het Ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) en de stichting DLO medio 2011 zijn overeengekomen voor de uitvoering van deze wettelijke onderzoekstaken tot en met 2016.

Per WOT-thema is een zelfstandig werkdocument samengesteld, dat bestaat uit twee delen: een samenvattende rapportage over het thema als geheel en een beschrijving van elk der afzonderlijke projecten. De volgende werkdocumenten omvatten samen de jaarrapportage over 2011 van de WOT Natuur & Milieu:

Nr. 289: WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

Nr. 290: WOT-04-008 Agromilieu

Nr. 291: WOT-04-009 Natuur, Landschap en Platteland (NLP)

Nr. 292: WOT-04-010 Balans van de Leefomgeving

Nr. 293: WOT-04-011 Natuurverkenning

Dit werkdocument bevat de jaarresultaten van het WOT thema ***WOT-04-001 (Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management))***. De resultaten van dit thema hebben hun weg gevonden in de diverse producten van het Planbureau voor de leefomgeving en in de publicaties van de WOT Natuur & Milieu.

Daarnaast wordt in het Kennisbasis onderzoek (KB) jaarlijks geïnvesteerd in kennisvernieuwing voor de WOT Natuur & Milieu. De rapportage hierover wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van dit Kennisbasis onderzoek.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Woord vooraf	5
Thema-rapportage WOT-04-001	9
Project-rapportage WOT-04-001	13

Thema-rapportage WOT-04-001

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu)

Programma WOT-04-001: Koepel WOT Natuur & Milieu

Themaleider	P.J.W. Hinssen
Contactpersoon	Ing. T.L.J. Janssen (EL&I, DAK)
Deelnemende kennisinstellingen	Alterra, LEI
Doelgroepen	Parlement, Kabinet, Beleidsdirecties van EL&I, I&M

Beleidsopgave, maatschappelijk probleem en beleidscontext

De WOT N&M heeft in 2011 de overgang van de oude Uitvoeringsovereenkomst (2005-2009) naar de nieuwe (2012-2016) voltooid. Daarbij is de interne organisatie drastisch gewijzigd, waardoor nu een eenduidige, aan wettelijke verplichtingen gekoppelde, organisatiestructuur is ontstaan. De naar het oordeel van EL&I niet-wettelijke onderdelen zijn geschrapt, andere onderdelen zijn soberder ingevuld en de 'losse einden' (zoals de WOT Informatievoorziening Natuur) zijn in de organisatie opgenomen. Met dit alles is besparing van ca. 30% van het oorspronkelijke (2009) budget gerealiseerd. De WOT N&M is daarmee sober maar goed toegerust om de taken de komende jaren overeenkomstig het WOT-statuut te kunnen uitvoeren. De taken zijn onderverdeeld in programma's. Het programma WOT-04-001 vormt het zogenaamde 'Koepelprogramma'. Het koepelprogramma omvat het management van de unit WOT N&M, de kwaliteitszorg, de communicatie en het kennismanagement, zoals voortvloeit uit het WOT-statuut en de WOT-uitvoeringsovereenkomst. Deze taken zijn voor elk van de andere programma's van belang, en daarom moeilijk in de afzonderlijke programma's onder te brengen.

Kennisbehoefte en kennisopdracht

De unit WOT N&M is gericht op het vervullen van de kennisbehoefte die voortvloeit uit de wettelijke taken waar deze unit het onderzoek voor uitvoert. Het Koepelprogramma vervult geen specifieke kennisbehoefte, maar faciliteert de overige programma's WOT N&M bij het vervullen van de kennisbehoefte.

Het WOT statuut stelt speciale eisen aan de kwaliteitszorg, het programmabeheer, de communicatie en de ondersteuning van projectleiders. Voor kwaliteitszorg is sinds eind 2003 een ISO-gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem operationeel voor de WOT unit. Dit systeem is in 2011 net als in voorgaande jaren geauditeerd. Er waren geen non-conformiteiten of deviaties. Verbeteracties worden vanuit dit kwaliteitsmanagementsysteem gestructureerd. Ter borging van de wetenschappelijke kwaliteit voor de WOT is actief ondersteuning verleend aan de wetenschappelijke visitatie van Alterra. Het secretariaat is operationeel. Het in 2010 in een WOT Interne Notitie vastgelegde geactualiseerde publicatiebeleid is met succes toegepast. De wetenschappelijke borging van de bijdragen van dit programma vindt plaats in WOT-rapporten en werkdocumenten. Daarnaast worden het ministerie van EL&I en de overige doelgroepen op de hoogte gehouden door berichten in Kennis Online en de WOT nieuwsbrief 'WOT's new', die in 2011 voor het eerst digitaal is uitgebracht.

De bereikte (tussen) resultaten in 2011

Project	Producten 2011
Management WOT unit	Werkprogramma 2012, Voortgangsrapportages 2011, Jaarrapportage 2010, Onderhoud strategisch plan. Bijdrage aan Visitatie 2012 Alterra.
Communicatie WOT	Communicatieplan, WOT-nieuwsbrief (digitaal), website, WOT-rapporten en -werkdocumenten (alleen productie en logistiek, de inhoud komt uit projecten)
Kwaliteitszorg	Onderhoud van het WOT kwaliteitsmanagementsysteem,

	managementreview. Interne en externe audit
Kennismanagement	Onderhoud strategiekaart, vertaling strategisch plan WOT in operationeel plan m.b.t. kennismanagement en uitvoering daarvan.
Beheer WOT unit	Maandoverzichten (financieel) en 4-maandsoverzichten (inhoudelijke voortgang). Klanttevredenheidsmeting PBL 2010. Onderhoud van de informatie in het Budgetallocatie en projectensysteem (BAPS)
Secretariaat	Continue dienstverlening conform WDT-statuut

Gerealiseerde kennisoverdracht

De gerapporteerde resultaten vinden langs verschillende wegen hun bestemming bij de doelgroepen. Intern zorgen werkdocumenten ervoor dat collega onderzoekers kunnen voortbouwen op verkregen resultaten. Extern worden beleidsdoelgroepen geïnformeerd via WOT-rapporten en WOT-papers. Veel WOT kennis wordt direct toegepast in publicaties van het PBL. In 2011 is bijgedragen aan de Natuurverkenning 2011 en zijn de voorbereidingen gestart voor de Balans voor de Leefomgeving 2012. Uit regelmatige nabestellingen blijkt dat de ontwikkelde kennis in een behoefte voorziet.

Samenwerking

In dit programma is samengewerkt met Alterra (90%) en LEI (10%) De samenwerking tussen Alterra en LEI verloopt in open sfeer. De werkzaamheden worden uitgevoerd door het WOT-programmabureau, dat bij Alterra is gevestigd, en waar een LEI medewerker is gedetacheerd.

Project-rapportage WOT-04-001

Overzichten WOT-04-001

WOT-04-001-001	Management WOT unit 2011	17
WOT-04-001-002	Communicatie WOT 2011	19
WOT-04-001-004	Kwaliteitszorg 2011	21
WOT-04-001-005	Kennismanagement 2011	23
WOT-04-001-006	Financieel Beheer WOT Unit 2011	25
WOT-04-001-007	Secretariaat WOT 2011	27

WOT-04-001-001 Management WOT unit 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Hinssen, Paul (hinss002)	paul.hinssen@wur.nl	ALTERRA
Vervangend projectleider 1	Dirkx, Joep (dirkx001)	joep.dirkx@wur.nl	ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Wieringa, Ir. K. (Keimpe)	Planbureau voor de Leefomgeving (Bilthoven)	Opdrachtgever	01-jan-2011	31-dec-2011
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I, DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

De voor wettelijke taken in het beleidsterrein Natuur en Milieu verantwoordelijke onderdelen van de rijksoverheid, in het bijzonder het ministerie van EL&I, voorzien van de noodzakelijke onderzoeksresultaten.

Doelstelling project

Efficiënt management van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu.

Aanpak en tijdsplan

Efficiënt management vereist de toepassing van de plannings- en controlcyclus conform de afspraken tussen Wageningen UR en het ministerie van EL&I. De aanpak en het tijdsplan zijn hierop afgestemd, en omvat vier processen: het proces betreffende de totstandkoming en het onderhoud van de **Uitvoeringsovereenkomst** 2012-2016, het proces betreffende de **bedrijfsvoering** die voortvloeit uit de overeenkomst, het proces van de planning- en controlcyclus (**clustermanagement**), en proces betreffende de naleving van het WOT-statuut (**unitmanagement**).

Resultaten en producten

- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-001 – Koepel*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 230
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 231
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 232
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-005 – M-AVP*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 233
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-006 – Natuurplanbureaufunctie*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 234
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-007 – Milieuplanbureaufunctie*, Wageningen, WOT N&M, WOT-werkdocument 235
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010 (2011). Financieel overzicht van programma's WOT Natuur & Milieu*, Wageningen, WOT N&M, WOT-interne notitie 12
- Hinssen, P.J.W. (2011), *Werkprogramma 2012-2014. Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT-04)*. Natuur & Milieu. Wageningen, WOT N&M, WOT-interne notitie 14

- Hinssen, P.J.W. (2011) Kennisontwikkeling voor PBL 2012-2014. Bijlage bij werkprogramma WOT N&M, Wageningen, WOT N&M, WOT-interne notitie 15

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Via regulier overleg in de P&C cyclus en middels de toezending van werkprogramma en jaarrapportage.

Ter borging van de wetenschappelijke kwaliteit voor de WOT is actief ondersteuning verleend aan de wetenschappelijke visitatie van Alterra.

WOT-04-001-002 Communicatie WOT 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Cate, ten, Bram (cate004)	bram.tencate@wur.nl	ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I, DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

De overheid heeft kennis nodig over natuur, landschap en milieu in de context van bestuur, economie en samenleving. De WOT Natuur & Milieu verzorgt deze informatie, vooral voor het Ministerie van EL&I en voor het Planbureau voor de Leefomgeving. Dit project speelt daarin een cruciale rol. Dit project hangt nauw samen met de inhoudelijke projecten binnen de andere WOT-deelprogramma's, en met communicatie-projecten en -activiteiten van andere WOT-deelprogramma's.

Doelstelling project

Het project Communicatie WOT Natuur & Milieu (onderdeel van het Koepelprogramma WOT) richt zich op de programma-overstijgende interne en externe communicatie van de WOT Natuur & Milieu. Doel van dit project is om de interne en externe communicatie te bevorderen en de betrokkenheid van medewerkers die werken of willen gaan werken voor de WOT Natuur & Milieu te vergroten. Ook is het belangrijk dat de WOT Natuur & Milieu zich binnen Wageningen UR profileert als WOT-unit (Wettelijke Onderzoekstaken). Dit alles binnen de randvoorwaarden die het WOT-statuut stelt aan de communicatie.

Aanpak en tijdspad

De uitvoering van dit project heeft plaats gevonden in samenhang met de inhoudelijke projecten binnen de andere WOT-deelprogramma's, en in samenhang met communicatie-projecten van andere WOT-deelprogramma's. Daarbij is een onderlinge afstemming noodzakelijk. Het gaat in dit project daarbij om alle deelprogramma-overstijgende communicatieactiviteiten.

De volgende activiteiten zijn in 2011 binnen dit projectplan uitgevoerd.

Algemeen

- Het ontwikkelen van het Communicatieplan 2011-2014 (extern en intern), gebaseerd op het vigerende communicatieplan en het mede-ontwikkelen van het Strategisch Beleidsplan Communicatie; deze activiteit loopt door in 2012.
- Het geïntegreerd inzetten van communicatiemiddelen voor de WOT Natuur & Milieu, inclusief het formuleren van een samenhangend publicatiebeleid. In 2011 is begonnen met het inzetten van digitale media.

Publicaties

- Het leveren van bijdragen aan het Team Kennisbenutting WOT-publicaties en het mede-formuleren van het publicatiebeleid van de WOT Natuur & Milieu;
- Het uitgeven, beheren en verspreiden van deelprogramma-overstijgende publicaties van de WOT Natuur & Milieu, zoals *WOT's new (nieuwsbrief)*.

Internet en intranet

- Het vullen en actueel houden (o.a. webberichten over verschenen publicaties) van de website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl.
- Het vullen en actueel houden van het gedeelte WOT Natuur & Milieu van de website 'Kenniss Online'.
- Het maken van berichten voor E-news van Kenniss Online.

Redigeren en schrijven

- Het entameren van het schrijven van wetenschappelijke en populair-wetenschappelijke publicaties door medewerkers van de WOT N&M en voor onderzoekers die voor de WOT N&M projecten uitvoeren of hebben uitgevoerd (indien activiteiten niet binnen het eigen WOT-project vallen).
- Het schrijven en uitbrengen van persberichten en advertorials (beide in nauw overleg met Communicatie WUR-centraal en van persberichten in nauw overleg met PBL);
- Het deelnemen als redacteur van het tijdschrift Kenniss Online indien dit thema's betreft op het gebied van natuur, landschap, milieu en ruimte: mede-bepalen van de inhoud en het beoordelen van de artikelen, en het deelnemen aan de redactie-vergaderingen.

Overig

- Het mede-inhoud geven, organiseren en faciliteren van workshops en/of bijeenkomsten.
- Het verbeteren/vergemakkelijken van de communicatie en kennisdeling tussen de medewerkers van de WOT Natuur & Milieu; en tussen WOT-projectleiders.
- Het beheren en uitbreiden van het bestand "Contactpersonen".
- Het actief onderhouden van het communicatienetwerk Natuur & Milieu via persoonlijke contacten

Resultaten en producten

Resultaten 2011

- Het in 2010 ingezette publicatiebeleid is in 2011 gecontinueerd. Opvallend is een duidelijke toename van het aantal verschenen WOT-papers (nl. 8).
- Wot's new is vier keer verschenen (waarvan een nummer zowel digitaal als op papier).
- Verschenen zijn 16 webberichten op de website van de WOT Natuur & Milieu.
- Verschenen zijn 16 berichten over WOT-onderzoek in e-news van Kenniss Online.
- In 2011 zijn aan twee nummers van Kenniss Online bijdragen geleverd (februari en juli).
- De functionaliteit van de website is verder worden vergroot, o.a. de kennisbenutting via aantallen webbezoekers en aantal gedownloadte publicaties.
- Een begin is gemaakt met het inzetten van Digitale media zoals Linked-In en Twitter om de kennisbenutting van WOT-publicaties te vergroten.
- Vier WUR-onderzoekers hebben op verzoek van de WOT N&M een wetenschappelijk of vakbladartikel geschreven op basis van WOT-onderzoek. Ten dele zijn deze artikelen zijn gepubliceerd, of zijn/worden ingediend in 2012.
- In samenwerking met LEI zijn in 2012 gezamenlijke persberichten verspreid over WOT-publicaties met bijdragen van LEI-onderzoekers.
- Inhoudelijke en faciliterende kennis is geleverd aan de ESG-manifestatie Groene Golfengte
- In 2011 zijn lunch- en middaglezingen georganiseerd in het kader van gezamenlijke WOT/PBL-publicaties zoals de Natuurverkenning 2010-2040.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Via onder meer website, WOT's new, e-news, Kenniss Online en andere digitale media zijn de resultaten van het WOT-onderzoek ruim verspreid. Daar komt bij dat de resultaten van het onderzoek opgepikt worden door andere nieuwsmedia, zoals de Nieuwsbrief Groene Ruimte, de Nieuwsbrief IKC-RO en Nieuws.be (Vlaanderen).

WOT-04-001-004 Kwaliteitszorg 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Cate, ten, Bram (cate004)	bram.tencate@wur.nl	ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I, DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

n.v.t.

Doelstelling project

Beheer en toepassing van het ISO gecertificeerde kwaliteitsmanagementsysteem voor de unit WOT N&M.

Aanpak en tijdsplan

Toepassen van Wet- en regelgeving en Implementatie van overeenkomsten conform de ISO 9001-eisen voor een kwaliteitsmanagementsysteem. Dit omvat onder andere bijdragen aan de jaarlijkse WOT-evaluatie, een jaarlijkse audit, een management review en een hercertificering. Verder wordt gedurende het gehele jaar aandacht besteed aan de ontwikkeling van vaardigheden van WOT-programmaleiders en -projectleiders, onder meer door het organiseren en faciliteren van WOT-medewerkersbijeenkomsten, bijvoorbeeld in verband met implementatie-afspraken en uitvoerings-overeenkomsten. Andere activiteiten zijn het bijhouden van WOT-verklaringen, het bewaken en implementeren van verbeteracties, en het volgen van trainingen en workshops op het gebied van kwaliteitszorg. Ten slotte wordt deelgenomen in het Kwaliteitsteam van Alterra.

Resultaten en producten

Het ISO 9001-certificaat is behouden na hercertificering in het najaar van 2011. Dit heeft ertoe bijgedragen dat de WOT-evaluatie positief is geweest.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Op de intranet-website van de WOT N&M is het Kwaliteitshandboek (KHB) met de benodigde formulieren beschikbaar voor WOT-medewerkers en WOT-projectleiders (werkend volgend het WOT-statuut). Aanpassingen aan het KHB zijn in 2011 regelmatig gecommuniceerd via de mail en via berichten op de intranet-site.

WOT-04-001-005 Kennismanagement 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Houweling, Harm (houwe009)	harm.houweling@wur.nl	ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I, DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

DLO voert wettelijke taken uit voor het Ministerie van EL&I op het terrein van natuur- en milieu-onderzoek. Deze wettelijke taken zijn ondergebracht in de WOT N&M en zijn geordend naar thema's. Overkoepelende (niet-onderzoeks)activiteiten die er voor zorgen dat de WOT N&M haar taken in overeenstemming met het WDT-statuut kan uitvoeren zijn gebundeld in een 'koepelthema'. Kennismanagement is onderdeel van dit koepelthema.

De WOT N&M heeft haar doelen en de strategie om deze doelen te realiseren vastgelegd in een strategisch plan (Hinssen 2005, 2008). Kennismanagement, gericht op continue en planmatige verbetering van kennisprocessen is onderdeel van deze strategie.

Doelstelling project

Doel van het meerjarig project Kennismanagement is de kennisprocessen van de WOT N&M te verbeteren om zo de rol als deskundige en betrouwbare partner bij de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken voor het ministerie van EL&I op het beleidsterrein Natuur en Milieu te versterken en daarmee de tevredenheid van opdrachtgevers, opdrachtnemers en partners te verhogen.

Aanpak en tijdsfad

De doelstelling van het meerjarig project Kennismanagement is het verbeteren van de kennisprocessen van de WOT N&M. Deze verbetering wordt gerealiseerd in een verbeteraanpak in vier stappen (naar Kingma *et al.* 2004), te weten: a) vertalen van de strategie van WOT N&M naar doelstelling m.b.t. kennismanagement, b) doorvertalen van de doelstellingen naar een operationeel plan kennismanagement, c) uitvoering van verbeteracties voor kennisprocessen en d) communicatie. Dit project verbindt de verbetering van kennisprocessen aan de strategie van de WOT N&M.

Resultaten en producten

Een WOT-werkdocument met daarin een geactualiseerde strategiekaart, een operationeel plan Kennismanagement en een doorvertaling van dit plan naar verbeteracties in de programma's van de WOT N&M is in voorbereiding en zal verschijnen als:

- Houweling, H. (2012). *Kennisprocessen WOT NM. WOT werkdocument xx. WOT Natuur & Milieu, Wageningen UR.*

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Overkoepelende (niet-onderzoeks)activiteiten zoals Kennismanagement zijn gebundeld in een 'koepelthema' en beogen dat de WOT N&M haar taken in overeenstemming met het WDT-statuut kan uitvoeren. Doorwerking wordt zichtbaar door het effectief en efficiënt verspreiden en toepassen van kennis voor belanghebbenden.

WOT-04-001-006 Financieel Beheer WOT Unit 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Zwaag-van Hoorn, van, Dorien (zwaag003)	dorien.vanderzwaag@wur.nl	LEI

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I, DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

N.v.t.

Doelstelling project

Het project Beheer WOT unit N&M omvatte de Planning en control van de unit, te weten:
Opstellen van jaarplan en begroting (o.b.v. LNV-DK jaarplancyclus en PBL-werkprogramma)
Bewaking van de voortgang en evaluatie van de resultaten

Aanpak en tijdsplan

De in 2011 uitgevoerde activiteiten bestonden uit:

- Opstellen maandrapportages en evaluatie met behulp van BAPS
- Doen opstellen van projectplannen, projectadministratie (waaronder begeleiden mandattraject, archivering, beheren in BAPS) voortgangscontrole projecten en evaluatieformulieren projecten
- Opstellen en actueel houden jaarplan en begroting

Resultaten en producten

- Jaarplan en begroting
- Maandrapportages over voortgang en evaluatie van het jaarplan
- Digitale tevredenheidsmeting in Survey-net
- Zo nodig verbetering van het kwaliteitssysteem
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-001 – Koepel*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 230
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 231
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 232
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-005 – MAVP*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 233
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-006 – Natuurplanbureaufunctie*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 234
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. WOT-04-007 – Milieuplanbureaufunctie*, Wageningen, WOT N&M, Wot-werkdocument 235
- WOT N&M (2011) *Jaarrapportage 2010. Financieel overzicht van programma's WOT Natuur & Milieu*, Wageningen, WOT N&M, Wot-interne notitie 12

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

Een effectieve en efficiënte inzet van middelen en uitvoering van de programma's van de WOT N&M.

WOT-04-001-007 Secretariaat WOT 2011

Startdatum: 01-jan-2011

Einddatum: 31-dec-2011

Projectleider(s)

	Naam	e-mail	Instituut
Projectleider	Eimers, Jolanda (eimer001)	jolanda.eimers@wur.nl	ALTERRA

Contactpersonen en begeleidingsgroep

Naam	Organisatie	Rol	Startdatum	Einddatum
Soorsma, Ing. H.E. (Henk)	Min EL&I DG Natuur & Regio	EL&I Contactpersoon	01-jan-2011	31-dec-2011

Kennisbehoefte

NVT

Doelstelling project

Het project 'Secretariaat' faciliteerde de uitvoering van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu bij DLO. Verder heeft de assistent manager ondersteuning gegeven aan de manager en in voorkomende gevallen projectleiders van grote WOT-projecten.

Aanpak en tijdspad

Activiteiten die het hele jaar plaats hebben gevonden:

Het secretariaat heeft de volgende taken vervuld:

- Afspraken maken en agenda's bijhouden
- Archief functie
- Bereikbaarheid medewerkers verzorgen
- Verlof- en ziekte registratie
- Telefoon en mail beantwoorden
- Bestellingen t.b.v. de afdeling
- Adresbestand bijhouden
- Correspondentie verzorgen

De management assistente heeft de volgende taken vervuld:

- Bijhouden van het afdelingsbudget
- Analyse maken van de inzet van medewerkers van de WOT
- Het opmaken van de jaarrapportages en de financiële rapportage op basis van aangeleverde gegevens uit project WOT beheer
- Ondersteuning projectleiders
- WOT verklaringen opstellen en controleren
- Het toepassen van de procedures van de WOT in het bijzonder 'routing rapporten' het beantwoorden van vragen hierover en het doorvoeren van wijzigingen in de procedures in opdracht van het hoofd WOT.
- Als project-assistent meegewerkt aan de voorbereiding Visitatie 2012 van Alterra

Resultaten en producten

Het project had een procesmatig karakter. De beoogde taken zijn uitgevoerd, daar waar het nodig was in het proces.

Doorwerking van de resultaten aan de doelgroep

N.v.t.

Verschenen documenten in de reeks Werkdocumenten van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu vanaf 2009

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, te Wageningen. T 0317 – 48 54 71; F 0317 – 41 90 00; E info.wnm@wur.nl

De werkdocumenten zijn ook te downloaden via de WOT-website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

- 2009
- 126 *Kamphorst, D.A.* Keuzes in het internationale biodiversiteitsbeleid; Verkenning van de beleidstheorie achter de internationale aspecten van het Beleidsprogramma Biodiversiteit (2008-2011)
- 127 *Dirkx, G.H.P. & F.J.P. van den Bosch.* Quick scan gebruik Catalogus groenblauwe diensten
- 128 *Loeb, R. & P.F.M. Verdonschot.* Complexiteit van nutriëntenlimitaties in oppervlaktewateren
- 129 *Kruit, J. & P.M. Veer.* Herfotografie van landschappen; Landschapsfoto's van de 'Collectie de Boer' als uitgangspunt voor het in beeld brengen van ontwikkelingen in het landschap in de periode 1976-2008
- 130 *Oenema, O., A. Smit & J.W.H. van der Kolk.* Indicatoren Landelijk Gebied; werkwijze en eerste resultaten
- 131 *Agricola, H.J.A.J. van Strien, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, N.Y. van der Wulp, L.M.G. Groenemeijer, W.F. Lukey & R.J. van Til.* Achtergrond-document Nulmeting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland
- 132 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-001 – Koepel
- 133 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 134 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 135 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-005 – M-AVP
- 136 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-006 – Natuurplanbureaufunctie
- 137 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-007 – Milieuplanbureaufunctie
- 138 *Jong de, J.J., J. van Os & R.A. Smidt.* Inventarisatie en beheerskosten van landschapselementen
- 139 *Dirkx, G.H.P., R.W. Verburg & P. van der Wielen.* Tegenkrachten Natuur. Korte verkenning van de weerstand tegen aankopen van landbouwgrond voor natuur
- 140 *Annual reports for 2008: Programme WOT-04*
- 141 *Vullings, L.A.E., C. Blok, G. Vonk, M. van Heusden, A. Huismans, J.M. van Linge, S. Keijzer, J. Oldengarm & J.D. Bulens.* Omgaan met digitale nationale beleidskaarten
- 142 *Vreke, J.A.L. Gerritsen, R.P. Kranendonk, M. Pleijte, P.H. Kersten & F.J.P. van den Bosch.* Maatlat Government – Governance
- 143 *Gerritsen, A.L., R.P. Kranendonk, J. Vreke, F.J.P. van den Bosch & M. Pleijte.* Verdrogingsbestrijding in het tijdperk van het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Een verslag van casuonderzoek in de provincies Drenthe, Noord-Brabant en Noord-Holland
- 144 *Luesink, H.H., P.W. Blokland, M.W. Hoogeveen & J.H. Wisman.* Ammoniakemissie uit de landbouw in 2006 en 2007
- 145 *Bakker de, H.C.M. & C.S.A. van Koppen.* Draagvlakonderzoek in de steigers. Een voorstudie naar indicatoren om maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap te meten
- 146 *Goossen, C.M.,* Monitoring recreatiegedrag van Nederlanders in landelijke gebieden. Jaar 2006/2007
- 147 *Hoefs, R.M.A., J. van Os & T.J.A. Gies.* Kavelruil en Landschap. Een korte verkenning naar ruimtelijke effecten van kavelruil
- 148 *Klok, T.L., R. Hille Ris Lambers, P. de Vries, J.E. Tamis & J.W.M. Wijsman.* Quick scan model instruments for marine biodiversity policy
- 149 *Spruijt, J., P. Spoorenberg & R. Schreuder.* Milieueffectiviteit en kosten van maatregelen gewasbescherming
- 150 *Ehlert, P.A.I. (rapporteur).* Advies Bemonstering bodem voor differentiatie van fosfaatgebruiksnormen
- 151 *Wulp van der, N.Y.* Storende elementen in het landschap: welke, waar en voor wie? Bijlage bij WOT-paper 1 – Krassen op het landschap
- 152 *Oltmer, K., K.H.M. van Bommel, J. Clement, J.J. de Jong, D.P. Rudrum & E.P.A.G. Schouwenberg.* Kosten voor habitattypen in Natura 2000-gebieden. Toepassing van de methode Kosteneffectiviteit natuurbeleid
- 153 *Adrichem van, M.H.C., F.G. Wortelboer & G.W.W. Wamelink (2010).* MOVE. Model for terrestrial Vegetation. Version 4.0
- 154 *Wamelink, G.W.W., R.M. Winkler & F.G. Wortelboer.* User documentation MOVE4 v 1.0
- 155 *Gies de, T.J.A., L.J.J. Jeurissen, I. Staritsky & A. Bleeker.* Leefomgevingsindicatoren Landelijk gebied. Inventarisatie naar stand van zaken over geurhinder, lichthinder en fijn stof
- 156 *Tamminga, S., A.W. Jongbloed, P. Bikker, L. Sebek, C. van Bruggen & O. Oenema.* Actualisatie excretiecijfers landbouwhuisdieren voor forfaits regeling Meststoffenwet
- 157 *Van der Salm, C., L. M. Boumans, G.B.M. Heuvelink & T.C. van Leeuwen.* Protocol voor validatie van het nutriëntenemissiemodel STONE op meetgegevens uit het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid
- 158 *Bouwma, I.M.* Quickscan Natura 2000 en Programma Beheer. Een vergelijking van Programma Beheer met de soorten en habitats van Natura 2000
- 159 *Gerritsen, A.L., D.A. Kamphorst, T.A. Selnes, M. van Veen, F.J.P. van den Bosch, L. van den Broek, M.E.A. Broekmeyer, J.L.M. Donders, R.J. Fontein, S. van Tol, G.W.W. Wamelink & P. van der Wielen.* Dilemma's en barrières in de praktijk van het natuur- en landschapsbeleid; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009
- 160 *Fontein R.J., T.A. de Boer, B. Breman, C.M. Goossen, R.J.H.G. Henkens, J. Luttkik & S. de Vries.* Relatie recreatie en natuur; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009
- 161 *Deneer, J.W. & R. Kruijne. (2010).* Atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen. Een verkenning van de literatuur verschenen na 2003
- 162 *Verburg, R.W., M.E. Sanders, G.H.P. Dirkx, B. de Knecht & J.W. Kuhlman.* Natuur, landschap en landelijk gebied. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009
- 163 *Doorn van, A.M. & M.P.C.P. Paulissen.* Natuurgericht milieubeleid voor Natura 2000-gebieden in Europees perspectief: een verkenning
- 164 *Smidt, R.A., J. van Os & I. Staritsky.* Samenstellen van landelijke kaarten met landschapselementen, grondeigendom en beheer. Technisch achtergronddocument bij de opgeleverde bestanden
- 165 *Pouwels, R., R.P.B. Foppen, M.F. Wallis de Vries, R. Jochem, M.J.S.M. Reijnen & A. van Kleunen.* Verkenning LARCH: omgaan met kwaliteit binnen ecologische netwerken
- 166 *Born van den, G.J., H.H. Luesink, H.A.C. Verkerk, H.J. Mulder, J.N. Bosma, M.J.C. de Bode & O. Oenema.* Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen, versie 2009
- 167 *Dijk, T.A. van, J.J.M. Driessen, P.A.I. Ehlert, P.H. Hotsma, M.H.M.M. Montforts, S.F. Plessius & O. Oenema.* Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet- Versie 2.1
- 168 *Smits, M.J., M.J. Bogaardt, D. Eaton, A. Karbauskas & P. Roza.* De vermaatschappelijking van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Een inventarisatie van visies in Brussel en diverse EU-lidstaten
- 169 *Vreke, J. & I.E. Salverda.* Kwaliteit leefomgeving en stedelijk groen

- 170 *Hengsdijk, H. & J.W.A. Langeveld.* Yield trends and yield gap analysis of major crops in the World
- 171 *Horst, M.M.S. ter & J.G. Groenwold.* Tool to determine the coefficient of variation of DegT50 values of plant protection products in water-sediment systems for different values of the sorption coefficient
- 172 *Boons-Prins, E., P. Leffelaar, L. Bouman & E. Stehfest (2010)* Grassland simulation with the LPJmL model
- 173 *Smit, A., O. Oenema & J.W.H. van der Kolk.* Indicatoren Kwaliteit Landelijk Gebied
- 2010
- 174 *Boer de, S., M.J. Bogaardt, P.H. Kersten, F.H. Kistenkas, M.G.G. Neven & M. van der Zouwen.* Zoektocht naar nationale beleidsruimte in de EU-richtlijnen voor het milieu- en natuurbeleid. Een vergelijking van de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn in Nederland, Engeland en Noordrijn-Westfalen
- 175 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-001 – Koepel
- 176 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 177 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 178 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-005 – M-AVP
- 179 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-006 – Natuurplanbureaufunctie
- 180 *Jaarrapportage 2009.* WOT-04-007 – Milieuplanbureaufunctie
- 181 *Annual reports for 2009:* Programme WOT-04
- 182 *Oenema, O., P. Bikker, J. van Harn, E.A.A. Smolders, L.B. Sebek, M. van den Berg, E. Stehfest & H. Westhoek.* Quickscan opbrengsten en efficiëntie in de gangbare en biologische akkerbouw, melkveehouderij, varkenshouderij en pluimveehouderij. Deelstudie van project 'Duurzame Eiwitvoorziening'
- 183 *Smits, M.J.W., N.B.P. Polman & J. Westerink.* Uitbreidingsmogelijkheden voor groene en blauwe diensten in Nederland; Ervaringen uit het buitenland
- 184 *Dirkx, G.H.P. (red.).* Quick responsefunctie 2009. Verslag van de werkzaamheden
- 185 *Kuhlman, J.W., J. Lujit, J. van Dijk, A.D. Schouten & M.J. Voskuilen.* Grondprijskaarten 1998-2008
- 186 *Slangen, L.H.G., R.A. Jongeneel, N.B.P. Polman, E. Lianouridis, H. Leneman & M.P.W. Sonneveld.* Rol en betekenis van commissies voor gebiedsgericht beleid
- 187 *Temme, A.J.A.M. & P.H. Verburg.* Modelling of intensive and extensive farming in CLUE
- 188 *Vreke, J.* Financieringsconstructies voor landschap
- 189 *Slangen, L.H.G.* Economische concepten voor beleidsanalyse van milieu, natuur en landschap
- 190 *Knotters, M., G.B.M. Heuvelink, T. Hoogland & D.J.J. Walvoort.* A disposition of interpolation techniques
- 191 *Hoogeveen, M.W., P.W. Blokland, H. van Kernebeek, H.H. Luesink & J.H. Wisman.* Ammoniakemissie uit de landbouw in 1990 en 2005-2008
- 192 *Beekman, V., A. Pronk & A. de Smet.* De consumptie van dierlijke producten. Ontwikkeling, determinanten, actoren en interventies.
- 193 *Polman, N.B.P., L.H.G. Slangen, A.T. de Blaey, J. Vader & J. van Dijk.* Baten van de EHS; De locatie van recreatiebedrijven
- 194 *Veeneklaas, F.R. & J. Vader.* Demografie in de Natuurverkenning 2011; Bijlage bij WOT-paper 3
- 195 *Wascher, D.M., M. van Eupen, C.A. Múcher & I.R. Geijzendorffer.* Biodiversity of European Agricultural landscapes. Enhancing a High Nature Value Farmland Indicator
- 196 *Apeldoorn van, R.C., I.M. Bouwma, A.M. van Doorn, H.S.D. Naeff, R.M.A. Hoefs, B.S. Elbersen & B.J.R. van Rooij.* Natuurgebieden in Europa: bescherming en financiering
- 197 *Brus, D.J., R. Vasať, G. B. M. Heuvelink, M. Knotters, F. de Vries & D. J. J. Walvoort.* Towards a Soil Information System with quantified accuracy: A prototype for mapping continuous soil properties
- 198 *Groot, A.M.E. & A.L. Gerritsen, m.m.v. M.H. Borgstein, E.J. Bos & P. van der Wielen.* Verantwoording van de methodiek Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 199 *Bos, E.J. & M.H. Borgstein.* Monitoring Gesloten voer-mest kringlopen. Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 200 *Kennismarkt 27 april 2010;* Van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten Planbureau voor de Leefomgeving
- 201 *Wielen van der, P.* Monitoring Integrale duurzame stallen. Achtergronddocument bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 202 *Groot, A.M.E. & A.L. Gerritsen.* Monitoring Functionele agrobiodiversiteit. Achtergrond-document bij 'Kwalitatieve monitor Systeeminnovaties verduurzaming landbouw'
- 203 *Jongeneel, R.A. & L. Ge.* Farmers' behavior and the provision of public goods: Towards an analytical framework
- 204 *Vries, S. de, M.H.G. Custers & J. Boers.* Storende elementen in beeld; de impact van menselijke artefacten op de landschapsbeleving nader onderzocht
- 205 *Vader, J. J.L.M. Donders & H.W.B. Bredenoord.* Zicht op natuur- en landschapsorganisaties; Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 206 *Jongeneel, R.A., L.H.G. Slangen & N.B.P. Polman.* Groene en blauwe diensten; Een raamwerk voor de analyse van doelen, maatregelen en instrumenten
- 207 *Letourneau, A.P. P.H. Verburg & E. Stehfest.* Global change of land use systems; IMAGE: a new land allocation module
- 208 *Heer, M. de.* Het Park van de Toekomst. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 209 *Knotters, M., J. Lahr, A.M. van Oosten-Siedlecka & P.F.M. Verdonschot.* Aggregation of ecological indicators for mapping aquatic nature quality. Overview of existing methods and case studies
- 210 *Verdonschot, P.F.M. & A.M. van Oosten-Siedlecka.* Graadmeters Aquatische natuur. Analyse gegevenskwaliteit Limnodata
- 211 *Linderhof, V.G.M. & H. Leneman.* Quickscan kosteneffectiviteitsanalyse aquatische natuur
- 212 *Leneman, H., V.G.M. Linderhof & R. Michels.* Mogelijkheden voor het inbrengen van informatie uit de 'KRW database' in de 'KE database'
- 213 *Schrijver, R.A.M., A. Corporaal, W.A. Ozinga & D. Rudrum.* Kosteneffectieve natuur in landbouwgebieden; Methode om effecten van maatregelen voor de verhoging van biodiversiteit in landbouwgebieden te bepalen, een test in twee gebieden in Noordoost-Twente en West-Zeeuws-Vlaanderen
- 214 *Hoogland, T., R.H. Kemmers, D.G. Cirkel & J. Hunink.* Standplaatsfactoren afgeleid van hydrologische model uitkomsten; Methode-ontwikkeling en toetsing in het Drentse Aa-gebied
- 215 *Agricola, H.J., R.M.A. Hoefs, A.M. van Doorn, R.A. Smidt & J. van Os.* Landschappelijke effecten van ontwikkelingen in de landbouw
- 216 *Kramer, H., J. Oldengarm & L.F.S. Roupioz.* Nederland is groener dan kaarten laten zien; Mogelijkheden om 'groen' beter te inventariseren en monitoren met de automatische classificatie van digitale luchtfoto's
- 217 *Raffe, J.K. van, J.J. de Jong & G.W.W. Wamelink (2011).* Kostenmodule Natuurplanner; functioneel ontwerp en software-validatie
- 218 *Hazeu, G.W., Kramer, H., J. Clement & W.P. Daamen (2011).* Basiskaart Natuur 1990rev
- 219 *Boer, T.A. de.* Waardering en recreatief gebruik van Nationale Landschappen door haar bewoners
- 220 *Leneman, H., A.D. Schouten & R.W. Verburg.* Varianten van natuurbeleid: voorbereidende kostenberekeningen; Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 221 *Knegt, B. de, J. Clement, P.W. Goedhart, H. Sierdsema, Chr. van Swaay & P. Wiersma.* Natuurkwaliteit van het agrarisch gebied
- 2011

- 222 *Kamphorst, D.A. & M.M.P. van Oorschot.* Kansen en barrières voor verduurzaming van houtketens
- 223 *Salm, C. van der & O.F. Schoumans.* Langetermijneffecten van verminderde fosfaatgiften
- 224 *Bikker, P., M.M. van Krimpen & G.J. Remmelink.* Stikstofverteerbaarheid in voeders voor landbouwhuisdieren; Berekeningen voor de TAN-excretie
- 225 *M.E. Sanders & A.L. Gerritsen (red.).* Het biodiversiteitsbeleid in Nederland werkt. Achtergronddocument bij Balans van de Leefomgeving 2010
- 226 *Bogaart, P.W., G.A.K. van Voorn & L.M.W. Akkermans.* Evenwichtsanalyse modelcomplexiteit; een verkennende studie
- 227 *Kleunen A. van, K. Koffijberg, P. de Boer, J. Nienhuis, C.J. Camphuysen, H. Schekkerman, K.H. Oosterbeek, M.L. de Jong, B. Ens & C.J. Smit (2010).* Broedsucces van kustbroedvogels in de Waddenzee in 2007 en 2008
- 228 *Salm, C. van der, L.J.M. Boumans, D.J. Brus, B. Kempen & T.C. van Leeuwen.* Validatie van het nutriëntenemissiemodel STONE met meetgegevens uit het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM) en de Landelijke Steekproef Kaartenheden (LSK).
- 229 *Dijkema, K.S., W.E. van Duin, E.M. Dijkman, A. Nicolai, H. Jongerijs, H. Keegstra, L. van Egmond, H.J. Venema & J.J. Jongsma.* Vijftig jaar monitoring en beheer van de Friese en Groninger kwelderwerken: 1960-2009
- 230 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-001 – Koepel
- 231 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 232 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 233 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-005 – M-AVP
- 234 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-006 – Natuurplanbureaufunctie
- 235 *Jaarrapportage 2010.* WOT-04-007 – Milieuplanbureaufunctie
- 236 *Arnouts, R.C.M. & F.H. Kistenkas.* Nederland op slot door Natura 2000: de discussie ontrafeld; Bijlage bij WOT-paper 7 – De deur klemt
- 237 *Harms, B. & M.M.M. Overbeek.* Bedrijven aan de slag met natuur en landschap: relaties tussen bedrijven en natuurorganisaties. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 238 *Agricola, H.J. & L.A.E. Vullings.* De stand van het platteland 2010. Monitor Agenda Vitaal Platteland; Rapportage Midterm meting Effectindicatoren
- 239 *Klijn, J.A.* Wisselend getij. Omgang met en beleid voor natuur en landschap in verleden en heden; een essayistische beschouwing. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 240 *Corporaal, A., T. Denters, H.F. van Dobben, S.M. Hennekens, A. Klimkowska, W.A. Ozinga, J.H.J. Schaminée & R.A.M. Schrijver.* Stenoeciteit van de Nederlandse flora. Een nieuwe parameter op grond van ecologische amplitudo's van de Nederlandse plantensoorten en toepassingsmogelijkheden
- 241 *Wamelink, G.W.W., R. Jochem, J. van der Greff, C. Grashof-Bokdam, R.M.A. Wegman, G.J. Franke & A.H. Prins.* Het plantendispersiemodel DIMO. Ter verbetering van de modellering in de Natuurplanner (werktitel)
- 242 *Klimkowska, A., M.H.C. van Adrichem, J.A.M. Jansen & G.W.W. Wamelink.* Bruikbaarheid van WNK-monitoringgegevens voor EC-rapportage voor Natura 2000-gebieden. Eerste fase
- 243 *Goossen, C.M., R.J. Fontein, J.L.M. Donders & R.C.M. Arnouts.* Mass Movement naar recreatieve gebieden; Overzicht van methoden om bezoekersaantallen te meten
- 244 *Spruijt, J., P.M. Spoorenberg, J.A.J.M. Rovers, J.J. Slabbekoorn, S.A.M. de Kool, M.E.T. Vlaswinkel, B. Heijne, J.A. Hiemstra, F. Nouwens & B.J. van der Sluis.* Milieueffecten van maatregelen gewasbescherming
- 245 *Walker, A.N. & G.B. Wolfjer.* Forestry in the Magnet model.
- 246 *Hoefnagel, E.W.J., F.C. Buisman, J.A.E. van Oostenbrugge & B.I. de Vos.* Een duurzame toekomst voor de Nederlandse visserij. Toekomstscenario's 2040
- 247 *Buurma, J.S. & S.R.M. Janssens.* Het koor van adviseurs verdient een dirigent. Over kennisverspreiding rond phytophthora in aardappelen
- 248 *Verburg, R.W., A.L. Gerritsen & W. Nieuwenhuizen.* Natuur meekoppelen in ruimtelijke ontwikkeling: een analyse van sturingsstrategieën voor de Natuurverkenning. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 249 *Kooten, T. van & C. Klok.* The Mackinson-Daskalov North Sea EcoSpace model as a simulation tool for spatial planning scenarios
- 250 *Bruggen van, C., C.M. Groenestein, B.J. de Haan, M.W. Hoogeveen, J.F.M. Huijsmans, S.M. van der Sluis & G.L. Velthof.* Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest 1990-2008. Berekeningen met het Nationaal Emissiemodel voor Ammoniak (NEMA)
- 251 *Bruggen van, C., C.M. Groenestein, B.J. de Haan, M.W. Hoogeveen, J.F.M. Huijsmans, S.M. van der Sluis & G.L. Velthof.* Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest in 2009. Berekeningen met het Nationaal Emissiemodel voor Ammoniak (NEMA)
- 252 *Randen van, Y., H.L.E. de Groot & L.A.E. Vullings.* Monitor Agenda Vitaal Platteland vastgelegd. Ontwerp en implementatie van een generieke beleidsmonitor
- 253 *Agricola, H.J., R. Reijnen, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, J. Roos-Klein Lankhorst, L.M.G. Groenemeijer & S.L. Deijl.* Achtergronddocument Midterm meting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland
- 254 *Buiteveld, J. S.J. Hiemstra & B. ten Brink.* Modelling global agrobiodiversity. A fuzzy cognitive mapping approach
- 255 *Hal van R., O.G. Bos & R.G. Jak.* Noordzee: systeemodynamiek, klimaatverandering, natuurtypen en benthos. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 256 *Teal, L.R.* The North Sea fish community: past, present and future. Background document for the 2011 National Nature Outlook
- 257 *Leopold, M.F., R.S.A. van Bemmelen & S.C.V. Geelhoed.* Zeevogels op de Noordzee. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 258 *Geelhoed, S.C.V. & T. van Polanen Petel.* Zeezoogdieren op de Noordzee. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 259 *Kuijs, E.K.M. & J. Steenbergen.* Zoet-zoutovergangen in Nederland; stand van zaken en kansen voor de toekomst. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 260 *Baptist, M.J.* Zachte kustverdediging in Nederland; scenario's voor 2040. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 261 *Wiersinga, W.A., R. van Hal, R.G. Jak & F.J. Quirjns.* Duurzame kottervisserij op de Noordzee. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 262 *Wal J.T. van der & W.A. Wiersinga.* Ruimtegebruik op de Noordzee en de trends tot 2040. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 263 *Wiersinga, W.A. J.T. van der Wal, R.G. Jak & M.J. Baptist.* Vier kijkrichtingen voor de mariene natuur in 2040. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 264 *Bolman, B.C. & D.G. Goldsborough.* Marine Governance. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 265 *Bannink, A.* Methane emissions from enteric fermentation in dairy cows, 1990-2008; Background document on the calculation method and uncertainty analysis for the Dutch National Inventory Report on Greenhouse Gas Emissions
- 266 *Wyngaert, I.J.J. van den, P.J. Kuikman, J.P. Lesschen, C.C. Verwer & H.H.J. Vreuls.* LULUCF values under the Kyoto Protocol; Background document in preparation of the National Inventory Report 2011 (reporting year 2009)
- 267 *Helming, J.F.M. & I.J. Terluin.* Scenarios for a cap beyond 2013; implications for EU27 agriculture and the cap budget.
- 268 *Wolfjer, G.B.* Meat consumption, production and land use. Model implementation and scenarios.
- 269 *Knegt, B. de, M. van Eupen, A. van Hinsberg, R. Pouwels, M.S.J.M. Reijnen, S. de Vries, W.G.M. van der Bilt & S. van Tol.* Ecologische en recreatieve beoordeling van

- toekomstscenario's van natuur op het land. Achtergrond-document bij Natuurverkenning 2011.
- 270** *Bos, J.F.F.P., M.J.W. Smits, R.A.M Schrijver & R.W. van der Meer.* Gebiedsstudies naar effecten van vergroening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid op bedrijfseconomie en inpassing van agrarisch natuurbeheer.
- 271** *Donders, J., J. Luttk, M. Goossen, F. Veeneklaas, J. Vreke & T. Weijsschede.* Waar gaat dat heen? Recreatiemotieven, landschapskwaliteit en de oudere wandelaar. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011.
- 272** *Voom G.A.K. van & D.J.J. Walvoort.* Evaluation of an evaluation list for model complexity.
- 273** *Heide, C.M. van der & F.J. Sijtsma.* Maatschappelijke waardering van ecosysteemdiensten; een handreiking voor publieke besluitvorming. Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011
- 274** *Overbeek c.s.*
- 275** *Os, J. van; T.J.A. Gies; H.S.D. Naeff; L.J.J Jeurissen.* Emissieregistratie van landbouwbedrijven; verbeteringen met behulp van het Geografisch Informatiesysteem Agrarische Bedrijven.
- 276** *Walsum, P.E.V. van & A.A. Veldhuizen.* MetaSWAP_V7_2_0; Rapportage van activiteiten ten behoeve van certificering met Status A.
- 277** *Kooten T. van & S.T. Glorius.* Modeling the future of het North Sea. An evaluation of quantitative tools available to explore policy, space use and planning options.
- 280** *Kistenkas, F.H. & W. Nieuwenhuizen.* Rechtsontwikkelingen landschapsbeleid: landschapsrecht in wording. Bijlage bij WOt-paper 12 – 'Recht versus beleid'
- 281** *Meeuwssen, H.A.M. & R. Jochem.* Openheid van het landschap; Berekeningen met het model ViewScape.
- 282** *Dobben, H.F. van.* Naar eenvoudige dosis-effectrelaties tussen natuur en milieucondities; Een toetsing van de mogelijkheden van de Natuurplanner.
- 283** *Gaaff, A.* Raming van de budgetten voor natuur op langere termijn; Achtergronddocument bij Natuurverkenning 2011.
- 2012**
- 289** *Jaarrapportage 2011.* WOT-04-001 – Koepel
- 290** *Jaarrapportage 2011.* WOT-04-008 – Agromilieu
- 291** *Jaarrapportage 2011.* WOT-04-009 – Natuur, Landschap en Platteland (NLP)
- 292** *Jaarrapportage 2011.* WOT-04-010 – Balans van de Leefomgeving
- 293** *Jaarrapportage 2011.* WOT-04-011 – Natuurverkenning